

CARTES DE PROP

Transició a les portes

Enric Sòria

Dimecres 14 de setembre, Amazon, la major botiga de llibres per internet del món, presentava al públic la seua sucursal espanyola. L'anunci no va sorprendre ni els editors ni els llibreters, que ja s'ho veien vindre, però sí que els ha preocupat. A partir d'ara, les regles del joc en el mercat del llibre, ja prou espinoses per se en aquest país d'autors nombrosos i de lectors escassos (i d'estructures de distribució paleolítiques, per si faltava res), es veuran alterades per la irrupció d'un factor nou i poderós, i els professionals del ram estan inquietats.

I no els falten motius, perquè Amazon és un gegant que ven molt i de tot. Va començar amb el llibre tradicional (vull dir, en paper) i ha anat ampliant l'oferta al llibre digital, la música, el cinema, la televisió, els jocs i tota mena de coses. Amazon va obrir la seua primera adreça el 1995 als Estats Units, però ja fa anys que s'ha estès a la Gran Bretanya, Alemanya, França, Itàlia, la Xina i un grapat d'estats més. Francament, que Espanya encara no en formara part és molt revelador de la debilitat d'aquest mercat cultural i de la poca confiança que genera entre els que han decidit (i demostrat) que això del llibre pot ser un bon negoci.

Diria que l'extraordinària expansió d'Amazon es deu, sobretot, a tres factors: la vastedat del seu assortiment de títols (que encara acreixen amb reedicions d'obres rares o descatalogades), la celeritat amb què els envien i els preus baixos. Això vol dir que, si un busca un llibre en anglès i no el troba a Amazon, és probable que no el trobe enlloc més. Cas que sí que el trobe, sap que el rebrà prompte i a bon preu. Si aconseguen repetir aquest model amb el llibre en castellà i en català, les llibreries es trobaran amb un competidor feroç. Només podran vencer-lo amb la proximi-

El vicepresident d'Amazon, Greg Greeley. / CLAUDIO ÁLVAREZ

tat. Hi ha un tipus de lector que s'estima veure i palpar els llibres abans de comprar-los, i escoltar les sàvies recomanacions d'un llibreter expert. Aquests sobreviuran. Els qui regenten una llibreria amb els mateixos criteris que una expenedor de timbres i segells, ho tindran molt pitjor.

La preocupació dels editors és una altra. Com tots els grans magatzems, Amazon pot abaratir els preus perquè negocia contractes lleonins amb els proveïdors, cosa que redueix (o evapora) el marge de beneficis. En principi, vendre més barats els llibres pot ser rendible si així se'n venen més, com passa amb qualsevol altre producte. Però els editors desconfien d'aquesta possibilitat i, atés el pobre índex

A la llarga, el públic demanarà llibres, música i imatges en format digital

de lectura de la societat espanyola, potser no s'equivoquen. Si ga com vulga, el món del llibre, a l'Estat espanyol, és una artèria més aviat arcaïtzant, on per cert predominen les petites i mitjanes empreses amb seu a Barcelona. Finalment, el gran capitalisme digital ha decidit d'entrar-hi, i ja veurem què passa.

En una entrevista concedida a EL PAÍS, el vicepresident d'Amazon per a Europa, Greg

Greeley, intentà llimar recels, assegurant que la seua empresa acatarà la legislació vigent i que no farà descomptes excessius, i també que de moment no introduirà els continguts digitals. Però la lògica mateixa de l'empresa indica que aquestes restriccions no poden ser més que temporals. A la llarga, el públic també demanarà llibres, música i imatges en format digital, i Amazon, que en té molt de tot això, els voldrà vendre. Fins ara, el llibre digital no ha triomfat entre nosaltres amb la celeritat que s'esperava, i algú ha perdut bous i esquelles per voler córrer més que el temps, però això, tard o d'hora, acabarà canviant. No crec que substitueca el llibre en paper, però és probable que sí que hi predomine. El lector habitual, que ha de ser el principal client d'aquest producte, no sol ser un obsès de la tecnologia, però tampoc cap imbècil, i quan l'oferta de llibres digitals -i d'instruments de lectura- s'estabilitze i s'amplie, els utilitzarà. Els editors catalans encara no han sabut respondre al repte. Els passos que han donat són insegurs, fruit d'un entusiasme massa improvisat o d'una renúncia massa recelosa. Aquest amateurisme fa mal sobretot als escriptors en català, que es troben davant un desconcert editorial que, per ara, només troba dues eixides, o rendir-se a grans empreses com Planeta, per a les quals el compte de resultats és l'única realitat existent, o fer la viu viu amb firmes molt menudes, amerades d'amor als llibres, però sense quasi distribució. Per a aquestes, Amazon podria ser una solució. Per al conjunt, serà un problema més. La conversió de la indústria del llibre en un negoci del segle XXI serà costosa i obligarà a transformacions que a penes podem preveure, i el cas és que el futur de la literatura, la que podem escriure i llegir nosaltres, en dependrà en molt bona part.

DISSIDÈNCIES

El Tio Cuc torna

E. Cerdán Tato

Ens el tornen uns joves cansats del fet que la reacció l'use com a bandera de conveniència i recurs pintoresc. Ens el tornen, esperem que com llavors, àcid, mordaç i precís pel que fa a les crítiques, i també tan lúcida i llest per a emprendre empreses pròpies d'aquesta desconcertada centúria. Del cert, no se'n coneix res sobre el certificat de defunció del *Tio Cuc*, el setmanari alacantí que va arribar a fer tiratges de 20.000 exemplars. Sí que se sap quan va morir qui va ser-ne el director, el periodista José Coloma Pellicer, que va tenir lloc la nit del diumenge 8 de novembre de 1936, al cap de pocs mesos d'haver-se iniciat la Guerra Civil, de manera sobtada i "víctima d'una afecció cardíaca". El sindicat de venedors de premsa, de la CNT-AIT, van fer públic un comunicat en què advertien que ni els quioscos obririen ni els venedors de carrer eixirien "fins que no es verificara l'enterrament del company i bon amic Coloma"; i José Guardiola Ortiz, en el diari republicà *El Luchador*, escrivia en un article: "Damunt de les caixes de la impremta d'aquest periòdic he vist aquest matí les galerades del *Tio Cuc*. En morir-ne el director, José Coloma Pellicer, també ha deixat d'existir per sempre". D'aquesta manera van desaparèixer en la riuada del feixisme, amb el mateix Coloma, una publicació humorística ben rellevant i un personatge emblemàtic, no sols a la ciutat d'Alacant, sinó en totes les comarques i arreu del País Valencià.

Coloma Pellicer va encoratjar, va afavorir i va impulsar l'aplicació de les Normes de Castelló en l'esmentat setmanari, i va intentar, d'una banda, fer-hi servir l'ortografia d'acord amb la declaració i els principis de les esmentades normes i, d'una altra, "una correcta tria de lèxic popular, rebutjant els abundants castellanismes de la verba quotidiana". En aquesta aposta, el *Tio Cuc* va comptar amb la col·laboració més primerenca i rigorosa del jove escriptor i gramàtic Enric Valor. La tasca de normalització lingüística s'advertia ostensiblement en la capçalera del setmanari, el subtítol del qual, en un principi, era "Diputat a Corts per el Rebolledo. Defensor de la chusma i de la Chent de tró", que va passar a ser "Diputat a Corts pel Rebolledo. Defensor de la xusma i de la gent de tro". El director del *Tio Cuc*, que, a més de periodista, era autor teatral, va escriure en col·laboració amb el també periodista Ferrándiz Torremocha la comèdia *El mateix sender*, que, segons aquest últim, estava feta "en un pulcre valencià, perquè va voler demostrar que a Alacant es dominava l'idioma valencià correctament".

El *Tio Cuc* era un setmanari populista, pornogràfic, republicà, anticlerical i irreverent, i, segons alguns experts, assidu de la contradicció. Setmanari que desqualificava el rei i l'anomenava Llapissera, que proclamava que "L'autonomia és governar-se a si mateix. El País Valencià té dret a governar-se", i que, en suma, i d'acord amb els experts invocats, "el tipus de periodisme que practicaven era semblant al que representava a València *La Traca*".

Al cap de tants anys, el *Tio Cuc* avala amb el seu nom i la seua desimboltura, a més d'un possible casal, una possible proposta cultural, formulada des del debat i la independència, i aliena als usos d'un oficialisme tan rapaç com imperant. Memorable aval i bones vespres.

Recomanem...

ASSAIG
per JOSEP BLAY

AL-LEGAT SOBRE LA PRODUCCIÓ ESCÈNICA

Manel Chaqués i Robert Lisart
Universitat de València
265 pàgines

Guia sobre el procés de producció de les arts escèniques, des del concepte al patrocini i mecenatge, des de la idea inicial fins a l'estrena, del personal artístic al tècnic, dels models culturals als rerefons polítics i socials, aquest llibre amb pròleg de Rodolf Sirera és el fruit de molts anys d'experiència en el món del teatre. Com diu Sirera, es tracta d'un treball fet "des de dins", des de les entranyes d'un model teatral molt específic, el valencià, però extrapolable a molts altres.

NOVEL·LA
per XAVIER ALIAGATARÀNTULA
Thierry Jonquet
Edicions Bromera
Alzira, 2011
155 pàgines

Coincidint amb l'estrena de *La piel que habito*, la darrera pel·lícula de Pedro Almodóvar, Bomera trau al carrer el text que la va inspirar, *Mygale* (apareguda el 1984 i traduïda ara al català com a *Taràntula*), del desaparegut escriptor Thierry Jonquet, un dels exponents contemporanis de la novel·la negra francesa. Una coincidència que potser servirà perquè els lectors s'apropen a una novel·la pertorbadora i sinistra que Jonquet resol amb una elegància paradoxal i una prosa directa i ben greixada.

INFANTIL
per ADOLF BELTRANLA PENÍNSULA DEL TRESOR
Daniel Monedero
Tàndem Edicions
València, 2011

La mirada d'un xiquet sempre aporta una perspectiva diferent a qualsevol fet més o menys carregat de significat i de circumstàncies molt definides. Aquest llibre de Daniel Monedero, amb il·lustracions de Paula Alenda, adopta la visió infantil i la seua facilitat en la fabricació de fantasies per a transmutar el precari viatge en pastera d'un grapat d'immigrants cap a la península i cap a Europa en una aventura de pirates a la cerca d'un tresor.